

FOKUS 

Foto: Bengt Ekberg/Megapix

Öringen – världens vanligaste fisk

Få fiskar är så variabla som öringen, *Salmo trutta*. Vi finner den i små bäckar, där den sällan blir större än några hundra gram. I andra änden av skalan finner vi öringen i havet, där den äter sig stor på bland annat kräftdjur, spigg, strömming och skarpsill. Denna havsöring, lokalt kallad börsting eller börting, kan väga över tio kilo då den återvänder till sin hemälv för lek.

I Sverige hittar vi öringen i bäckar, åar, älvar, sjöar och hav från längst i söder till högt belägna kalfjällssjöar längst i norr. Vilken annan fisk i Sverige kan sportfiskaren fånga från en trollingbåt ute i ett stormande hav i Laholmsbukten, med spinnspö från en sandstrand på Österlen, på tvåhandflugspö i Vindelälven eller med pimpelspö i Tärnasjön? Eller varför inte på ett metspö i en liten skogsbäck vid Höga kusten?

Det är inte bara i Sverige som öringen är ovanligt vanlig. Den finns naturligt över stora delar av Europa, i vissa områden i Asien och norr om Atlasbergen i Afrika. Med

människans hjälp har den, på gott och ont, introducerats i Nord- och Sydamerika, Australien, Afrika och på Nya Zeeland. Dessa utplanteringar har på många platser skadat inhemska fiskarter. Till exempel har den i flera vattensystem i Nordamerika trängt undan den naturligt förekommande bäckrödingen. Mycket intressant är att det omvända förhållandet också gäller. Bäckröding som introducerats i Europa kan tränga undan den inhemska öringen!

Har du fått en laxing eller tigeröring någon gång? Som namnet skvallrar om är laxingen en hybrid mellan lax och öringen. Denna fisk, som är steril, är troligen vanligare än vad gemene man tror, men kan vara svår att på utseendet skilja från föräldrarna. Lättare är det att avgöra om man fått en tigeröring på kroken. Tigeröringen är en korsning mellan bäckröding och öring. Den har för rödingarna de karaktäristiskt vita fenkanterna, men en marmorerad, mycket vacker kroppsteckning som

varken mamman eller pappan har.

Trots att öringen finns i nästan alla typer av vatten och över hela vårt land, för den en tynande tillvaro i flera av våra större älvar, framför allt i den norra landsändan. Den har drabbats hårt av vattenkraftsutbyggnad, historiska flottledrensningar och nätfiske i havet. Antagligen är det dessa faktorer som lett till att det idag endast återvänder färre än femtio vuxna havsöringar för lek per år till Vindeläven, en av Sveriges fyra ännu outbyggda älvar. Stora resurser har satsats på laxen, vilket också verkar ge resultat med ökande antal vuxna laxar i våra älvar. Öringen är dock fortfarande styvmoderligt behandlad och satt på undantag. Nu är det hög tid att fokusera på öringen, annars kanske många stammar försvinner för alltid.

TEXT Stefan Larsson, UMF, Umeå universitet

TEL 090-786 79 87

E-POST stefan.larsson@emg.umu.se